

INFORME SOBRE LA CONSULTA PRÈVIA A L'ELABORACIÓ D'UN PROJECTE DE DECRET DE DESENVOLUPAMENT DE LA LLEI 24/2015 DE MESURES URGENTS PER AFRONTAR L'EMERGÈNCIA EN L'ÀMBIT DE L'HABITATGE I LA POBRESA ENERGÈTICA

En la sessió de 19 de juliol de 2022 el Govern, a proposta del Conseller d'Empresa i Treball i de la Consellera de Drets Socials, ha impulsat la consulta pública per a l'elaboració d'un projecte de Decret per a desenvolupar la Llei 24/2015 de 29 de juliol, de mesures urgents en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica.

SOBRE L'APLICACIÓ DE LA LLEI DES DE LA SEVA APROVACIÓ

Des de l'Associació Catalana de Municipis hem treballat des de l'aprovació de la Llei per a fer efectives les seves previsions, constatant la dificultat d'implementació i, en general, els problemes d'interpretació de certs preceptes i manca de seguretat jurídica en altres.

Tanmateix, cal assenyalar que aquesta Llei no s'ha desenvolupat de la mateixa manera a tot el territori, fet que ha suposat una gran desigualtat i iniquitat. En aquests moments la pobresa energètica obté diferents recursos i tractaments segons la ciutat o poble on visqui la persona afectada.

La Llei 24/2015 preveu un protocol obligatori, com a principi de prevenció, per a la comunicació i intervenció dels Serveis Socials, prèvia a la concessió dels ajuts necessaris per a evitar talls de subministrament en els casos d'impagament per manca de recursos econòmics (article 6.2).

Aquest protocol es va elaborar per part de les entitats municipalistes i el Govern, però fou impugnat per Endesa l'any 2017 i, després de diverses instàncies judicials, es va declarar la nul·litat del protocol per no ser un instrument jurídic adequat per a establir les obligacions que determina l'article 6.2 de la Llei 24/2015.

Durant aquest període d'aplicació de la Llei, els SSB han rebut diferents llistats de diferents companyies subministradores d'abonats deutors, que acostumen a ser força extensos, poc clars i molts cops sense preservar la protecció de dades. A més, hi apareixen tant particulars com empreses i comerços, noms d'abonats que no coincideixen amb els noms dels residents efectius en aquell habitatge, segones residències, abonats que no estan empadronats,...

El procediment seguit pels diferents serveis socials ha estat divers: la majoria de SSB només han contactat amb les persones que coneixen de les que apareixen al llistat, d'altres enviant citació a totes les persones que apareixien als llistats, informant-los de la Llei 24/2015, i que es podien posar en contacte amb serveis socials. Altres, i des de l'aplicació del Bo Social, també han informat dels tràmits d'aquest nou descompte.

Val a dir que la majoria de vegades els serveis socials no han tingut resposta. En aquests casos s'envia una comunicació a l'empresa subministradora informant-los que no es coneixia a la persona o bé que no es pot acreditar.

Atenent la consulta prèvia i dintre el termini establert, creiem que el projecte de Decret hauria de tenir present les següents

APORTACIONS

1. Qüestió Prèvia : Sobre l'abast del desplegament.

Al nostre entendre, hi ha aspectes de la Llei que amb un desplegament reglamentari es solucionarà la dificultat d'interpretació alhora d'aplicar-los. Però per l'experiència d'aquests anys en que ha estat vigent, creiem que alguns dels preceptes haurien de ser motiu de modificació legislativa i no tan sols de desplegament, puix el desplegament no podrà contradir el que ara estableix la Llei.

Per això, el primer que volem fer, és alertar al Govern que si s'aprova via desplegament el que en realitat és competència d'una Llei, podem entrar en una inaplicabilitat del nou Decret o en una espiral d'impugnacions que no ajudaran a resoldre el problema.

2. Problemes detectats en l'àmbit dels Serveis Socials aplicant la Llei 24/2015

- ✓ **Compliment del termini de quinze dies establerts a la Llei 24/2015.** En moltes ocasions i sobretot en aquells municipis més petits, l'aplicació de la Llei 24/2015 recau en els tècnics de serveis socials, sobretot els treballadors/es socials, els quals en moltes ocasions han de desatendre les funcions que li són pròpies. Essent difícil acomplir amb els terminis establerts.
- ✓ **Definició de risc d'exclusió residencial (art. 5.10 de la Llei).** Es considera que el barem econòmic establert és molt alt, el ventall de persones i famílies que hi poden accedir és molt ampli.

De fet, no hi ha cap ens local competent que en els seus reglaments d'ajuts d'urgència social, o altres ajuts establerts: beques de menjador, ... contemplin aquests barems econòmics que estableix la Llei 24/2015.

D'aquest fet també se'n feia ressò el Dictamen sobre la implantació de la Llei 24/2015, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica emès per la Comissió de Serveis Socials Bàsics (SSB) del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya: "es considera que això pot suposar un desincentiu al pagament, i fins i tot al consum responsable".

- ✓ **Informe de serveis socials.** El que demana la Llei no és un informe social tal i com entenen els professionals dels serveis socials, ja que només és té en compte la situació econòmica de la família i amb uns criteris poc establerts de com calcular aquesta renda.

Tal i com fa referència el dictamen del Col·legi de Treball Social, la definició d'informe social és "instrument tècnic i específic dels diplomats i graduats en treball social, que recull, analitza i interpreta molts altres aspectes de la família, després d'haver-ne fet una exploració acurada i contrastada"

Davant d'aquest fet potser seria necessari i convenient buscar altres mecanismes per fer-hi front

Per altra banda, la vigència dels informes queda marcada en un any segons el protocol elaborat per la Generalitat de Catalunya i les entitats municipalistes i actualment impugnat per Gas Natural, tot i que el Codi de Consum de Catalunya parla d'una a vigència de 6 mesos i que la Llei 24/2015 estipula un període indefinit mentre que un informe de Serveis Socials no acrediti el canvi de situació respecte a la persona o unitat familiar (art. 6).

- ✓ **Altres situacions a les quals es troben els serveis socials:**

La manca d'aprovació i desenvolupament del reglament de la Llei 24/2015, ha deixat sense cobertura legal als Serveis Socials. Actualment cada ens local estableix el seu propi procediment i protocol de gestió dels llistats que envien les companyies i dels informes i respostes que han de realitzar els Serveis Socials. Aquest fet ha tingut com a resultat tantes maneres de fer com ens locals competents existeixen, una clara iniquitat i manca d'igualtat per territoris i un sistema de resposta i relació amb les companyies totalment ineficaç.

3. Propostes

a) Redefinició del concepte de pobresa energètica

El concepte de vulnerabilitat energètica és més ampli i inclou aquells casos que no estan en pobresa energètica però estan en procés d'empitjorar les seves possibilitats per cobrir de forma raonable, autònoma i contínua les seves necessitats bàsiques (alimentació, salut, habitatge,...), fent que les restriccions en consums bàsics d'aigua i energia o la impossibilitat de pagar-los puguin esdevenir una realitat propera.

Quins factors influeixen en la pobresa energètica?

Bàsicament hi ha tres factors principals que hi influeixen:

- Els ingressos dels membres d'una llar
- L'eficiència energètica de l'habitatge (revisió de factures; inspeccions a domicili; ...)
- Els preus de l'energia (potser seria necessari plantejar un mínim d'energia per unitat familiar)

Però també hi ha factors de coneixement per a la gestió eficient de l'energia a la llar: una formació que ningú ens proporciona però que és molt important per adaptar la realitat energètica de l'habitatge a la millor gestió possible.

Tots aquests són aspectes que caldria tenir en compte alhora de fer un replantejament.

b) Resoldre el silenci positiu

L'article 9.4 de la Llei 24/2015, disposa que la sol·licitud d'un informe als serveis socials per a determinar si una unitat familiar es troba en una de les situacions de risc d'exclusió residencial determinades per l'article 6.4 obliga l'Administració a emetre l'informe en un termini de quinze dies i que si transcorre aquest termini i no s'ha emès l'informe, s'entén que la unitat familiar es troba efectivament en situació de risc d'exclusió residencial.

Aquesta situació coarta als serveis socials, els quals no poden informar ni consultar dades de persones les quals no han donat autorització ni tan sols coneixem.

Cal buscar mecanismes (reglament de desplegament de la Llei o bé modificació de la pròpia Llei) per tal de:

- Ajustar els 15 dies de termini que els serveis socials tenen per fer informe de risc d'exclusió residencial. Aquest termini és massa breu per poder fer la tramitació tal i com pertocaria.
 - Resoldre de manera clara el silenci. Els ens locals i les empreses ens hauríem de comprometre a establir objectivament un protocol per donar resposta quan les persones no acudeixin a serveis socials.
- c) **Informe de serveis socials.** El que demana la Llei no és un informe social tal i com entenen els professionals dels serveis socials, ja que només és té en compte la situació econòmica de la família i amb uns criteris poc establerts de com calcular aquesta renda.

Davant d'aquest fet potser seria necessari i convenient buscar altres mecanismes per fer-hi front

Per altra banda, la vigència dels informes queda marcada en un any segons el protocol elaborat per la Generalitat de Catalunya i les entitats municipalistes i actualment impugnat per Gas Natural, tot i que el Codi de Consum de Catalunya parla d'una a vigència de 6 mesos i que la Llei 24/2015 estipula un període indefinit mentre que un informe de Serveis Socials no acrediti el canvi de situació respecte a la persona o unitat familiar (art. 6).

d) Llindars econòmics establerts a la Llei 24/2015

Tal i com fèiem referència anteriorment aquest és un tema important a resoldre, ja que no hi ha cap ens local competent que en els seus reglaments d'ajuts d'urgència social, beques de menjador, entre altres ajuts disposin d'aquest llindars.

També hauríem de contemplar mesures que en funció del IRSC les famílies poguessin aportar alguna petita quantitat per fer front a les factures.

Per altra banda, per justificar la renda d'una persona o família, s'ha de portar a terme una revisió dels ingressos actuals (tasca administrativa). Aquesta gestió de recepció i estudi de documentació la pot realitzar la companyia subministradora, no cal la participació de l'ens local.

Si es desenvolupa un reglament o es proposa modificar la Llei, s'hauria de fer incorporant aquesta lògica.

e) Respecte a l'autonomia local les competències i el finançament

En qualsevol cas, la proposta de desplegament haurà de respectar l'autonomia local i les competències assignades als governs locals.

D'igual manera, qualsevol nova obligació que incorpori, haurà de vetllar per la suficiència financera i, l'estabilitat dels recursos humans i la continuïtat en el temps d'uns serveis que són bàsics per als ciutadans.

Acabem de signar un nou Acord Marc en l'àmbit de serveis socials que havia de vetllar per aquests principis a través d'un contracte programa amb els diferents ens locals a través de la xarxa dels SSB. Finalment, la fórmula escollida ha estat el conveni interadministratiu. Sigui quin sigui l'instrument, per la importància quantitativa i qualitativa de l'aplicació de la Llei 24/2015, cal ser extremadament curós en qualsevol nova obligació, sigui administrativa o d'intervenció de les professionals dels SSB, ja que ha d'incorporar tant l'avaluació del número de professionals com el seu finançament.

Barcelona, 3 d'agost de 2022